

Collectief wonen is al lang geen synoniem meer voor samenhooken als een sekte. Het idee is ondertussen opgepikt voor sociale voorzieningen, kasteeldomeinen en torenbouw. Geert Sels

De traditionele cohousing, waarbij een groep gelijkgestemden samen een pand betreft, is aan het vervellen. Er ontstaan andere formules, de schaal neemt toe en ook klassieke spelers, zoals steden en projectontwikkelaars, wagen zich eraan. Dat blijkt uit de achttien projecten in de expo Housing apart together in C-Mine in Genk.

De Haringrokerij in Antwerpen, een project van de eerste generatie, is ondertussen bijna dertig jaar oud. Een groep jeugdvrienden besloot samen te wonen. In een stedelijk bouwblok met een directeurswoning, magazijnen en een voormalige rokerij creëerden ze zeven woningen. Dat er een architect bij was om het project te trekken, was best praktisch.

Het klassieke organisatiemodel, met een groep mensen die elkaar vinden, bestaat nog steeds. Ook vormelijk draait het nog vaak uit op projecten die in een binnengebied zitten, achter een smal pand of een lange gang. Het zijn lastige percelen, en daarom zijn ze beschikbaar en betaalbaar. Het Collectief Noord, dat in Antwerpen in een oude drukkerij zit, is er zo één. Of Jean, een cohousing die in een oude champignonfabriek in Sint-Amands zal komen.

Vaak maakt de woningnood vindingrijk. Daarom slaat het collectief wonen toch vooral aan in steden als Gent, Antwerpen en Leuven. En in Brussel, waar 29 leden van een groep elk met een stuk kaart van de stad rondliepen om uiteindelijk in Vorst een pand met oude hangars te kopen. Die sloegen ze plat, om er twee nieuwbouwblokken van zes verdiepingen te zetten. Brutopia is zo veel mogelijk in casco uitgevoerd om de prijs te beheersen.

Stilaan sijpelt het idee breder door. 'Het is een alternatieve manier van wonen voor de middenklasse aan het worden', zegt Peggy Totté, die de expo samenstelde. 'Er is knowhow voor nodig en een budget om te starten. Er is een risico aan verbonden. En lef.'

Collectief wonen doet zich ondertussen voor op de buiten. Kasteel Boterberg, in Kalmthout, is op sleeptouw genomen door een projectontwikkelaar. Het risico lag bij hem, niet bij de gezinnen die erin stapten. In het kasteel wonen vier gezinnen - de stallingen en de conciërgewoning zijn verbouwd tot zeven extra woningen. De bewoners hebben een park van veertien hectare ter beschikking.

In de dorpskern van Zingem vonden zeven gezinnen elkaar rond het woonerf van een vierkantshoeve. In Zomergem kwam een dorpschooltje vrij, eveneens in het centrum van het dorp. De projectontwikkelaar die het verbouwt, ziet zich genoodzaakt tot een andere aanpak. Doorgaans verkoopt hij alles uit voor de eerste steen gelegd wordt. Nu niet. Mensen willen wel experimenteren met collectief wonen, maar toch liefst eerst zien hoe het eruitziet.

Privacy

Antropologe Ruth Soenen geeft de expo input. 'Een cruciaal punt bij dit soort projecten is privacy', zegt ze in een video. 'Dat is iets om actief mee om te gaan. Wat je samen doet en wat je apart doet, is een vraag waar niet aan te ontsnappen valt. Heb je zin in contact, dan ga je naar de gemeenschappelijke ruimte. Wie daar minder zin in heeft, zet vaak planten op zijn balkon of hangt gordijnen voor de ramen. Dat zijn signalen om te respecteren. Als groot pluspunt worden de gemeenschappelijke voorzieningen aangehaald. Als je individueel een woning koopt, heb je geen park of een zwembad.'

Parallel aan de tentoonstelling brengt het architectuurtijdschrift A+ de toenemende variatie van collectief wonen in beeld. Steeds vaker pikken overheden de dynamiek op. Zo vond Oostende het een idee om enkele kavels aan de rand van de stad niet volledig vol te bouwen. Daarmee biedt het een tegenwicht aan de logica van de projectontwikkelaar die liefst zo veel mogelijk rendement nastreeft. In het project Zilverlaan wil de stad net publieke ruimte vrijwaren. In Antwerpen is het Centrum Algemeen Welzijnswerk de gangmaker om in de Daenenstraat een hoekperceel in te richten waar kansarmen kunnen samenwonen.

Onder auspiciën van de steden dient zich een schaa sprong aan. Op de oproep van de stad Gent om de oude Malmfabriek te betrekken, reageerden 59 gezinnen. Architectenbureau Bogdan & Van Broeck is al twaalf jaar zoet met inspraaktrajecten. Leuven mikt nog hoger. Bij de Centrale Werkplaatsen plant de stad een superblok, met publieke voorzieningen als een crèche en een academie, met 51 stadswoningen en een toren met appartementen.

'Housing apart together', tot 5/1 in C-Mine (Genk) en van 19/1 tot 3/5 in Stam (Gent)

Themanummer A+ over Collective Housing, 110 p, 25 euro

Geert Sels

Copyright © 2019 Mediahuis. Alle rechten voorbehouden

Collectief Noord, badmintonnen in het binnengebied van de oude drukkerij. © Brecht Van Maële

'Privacy is een cruciaal punt. Daar moeten de bewoners actief mee omgaan'

RUTH SOENEN
Antropologe

gezinnen - de stallingen en de coördineringswoning zijn verbouwd tot zeven extra woningen. De bewoners hebben een park van veertien hectare ter beschikking.

In de dorpskern van Zingem worden de zeven gezinnen elkaar rond het woonef van een vierkantshoef. In Zomergerm kwam een dorpschootje vrij, eveneens in het centrum van het dorp. De projectontwikkelaar die het verbouwt, ziet zich gemoedzaakt tot een andere aanpak. Doorgaans verkoopt hij alles uit voor de eerste steen gelegd wordt. Nu niet. Mensen willen wel experimenteren met collectief wonen, maar toch bēst eerst zien hoe het eruitziet.

Expo brengt in tentoonstelling overzicht collectief wonen

Collectief wonen, maar nu ook weer niet té

Privacy

Antropologe Ruth Soenen geeft de expo input. 'Een cruciaal punt bij dīt soort projecten is privacy', zegt ze in een video. 'Dat is iets om actief mee om te gaan. Wat je samen doet en wat je apart doet, is een vraag waar niet aan te ontsnappen valt. Heb je zin in contact, dan ga je naar de gemeenschappelijke ruimte. Wie daar minder zin in heeft, zet vaak planten op zijn balkon of hangt goedijnen voor de ramen. Dat zijn signalen om te respecteren. Als groot pluspunt worden de gemeenschappelijke voorzieningen aangehaald. Als je individueel een woning koopt, heb je geen park of een zwembad.'

Paralleel aan de tentoonstelling brengt het architectuurtijdschrift A+ de toenemende variatie van collectief wonen in beeld. Steeds vaker pikken overheden de dynamiek op. Zo vond Oostende het een idee om enkele kavels aan de rand van de stad niet volledig vol te bouwen. Daarmee biedt het een tegenwicht aan de logica van de projectontwikkelaar die lieft zo veel mogelijk rendement naastreef. In het project Zilverkaan wil de stad net publieke ruimte vrijwaren. In Antwerpen is het Centrum Algemeen Welzijnswerk de gangmaker om in de Daenenstraat een hoekperceel in te richten waar kansarmen kunnen samenwonen.

Onder auspiciën van de steden dient zich een schaalprong aan. Op de oeroep van de stad Gent om de oude Malmarfabriek te betrekken, reageerden 59 gezinnen. Architectenbureau Bogdan & Van Broeck is al twaalf jaar zoet met inspraaktrajecten. Leuven mikt nog hoger. Bij de Centrale Werkplaatsen plant de stad een superblok met publieke voorzieningen als een crèche en een academie, met 51 stadswoningen en een toren met appartementen.

'Housing apart together', tot 5/1 in C-Mine (Gent) en van 19/1 tot 3/5 in Starm (Gent)
Themanummer A+ over
Collective Housing, 130 p., 25 euro

Kasteel Boterberg, Kalmthout. © bvm

Brutopia, Vorst. © bvm

Collectief wonen is al lang geen synoniem meer voor samenrokken als een sekte. Het idee is ondertussen opgepikt voor sociale voorzieningen, kasteeldomeinen en torenbouw. **GEERT SELS**

De traditionele cohousing, waarbij een groep gelijkgestemden samen een pand betrekt, is aan het vervellen. Er ontstaan andere formules, de schaal neemt toe en ook klassieke spelers, zoals steden en projectontwikkelaars, wagen zich eraan. Dat blijkt uit de achttien projecten in de expo *Housing apart together* in C-Mine in Gent.

De Harlingroekerij in Antwerpen, een project van de eerste generatie, is ondertussen bijna dertig jaar oud. Een groep jeugdvrienden besloot samen te wonen. In een stedelijk bouwblok met een directeurswoning, magazijnen en een voormalige rokerij creëerden ze zeven woningen. Dat er een architect bij was om het project te trekken,

was best praktisch. Het klassieke organisatie-model, met een groep mensen die elkaar vinden, bestaat nog steeds. Ook vormelijk draait het nog vaak uit op projecten die in een binnengebied zitten, achter een smal pand of een lange gang. Het zijn lastige percelen, en daarom zijn ze beschikbaar en betaalbaar. Het Collectief Noord, dat in Antwerpen in een oude drukkerij zit, is er zo één. Of Jean, een cohousing die in een oude champignonfabriek in Sint-Amands zal komen.

Vaak maakt de woningnood vindingsrijk. Daarom slaat het collectief wonen toch vooral aan in steden als Gent, Antwerpen en Leuven. En in Brussel, waar 29 leden van een groep elk met een stuk kaart van de stad rondliepen om

uiteindelijk in Voest een pand met oude hangars te kopen. Die sloegen ze plat, om er twee nieuwbouwblokken van zes verdiepingen te zetten. Brutopia is zo veel mogelijk in casco uitgevoerd om de prijs te beheersen.

Silvan slijpelt het idee breder door. 'Het is een alternatieve manier van wonen voor de middenklasse aan het worden', zegt Peggy Totté, die de expo samenstelde. 'Er is knowhow voor nodig en een budget om te starten. Er is een risico aan verbonden. En lef'

Collectief wonen doet zich ondertussen voor op de buiten. Kasteel Boterberg, in Kalmthout, is op slaaptouw genomen door een projectontwikkelaar. Het risico lag bij hem, niet bij de gezinnen die erin stapten. In het kasteel wonen vier